

БЕЛАРУСКАМОЎНЫЯ НАДПІСЫ НА ТОРБАХ ЯК СРОДАК ЗАХАВАННЯ І ПАПУЛЯРЫЗАЦЫІ МОВЫ

Гіль В. А.

Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт

г. Мінск, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – *Качан А. С.*

У апошні час усё большую папулярнасць набывае торба-шопер. Гэта прывабная і практычная сумка з’яўляецца экалагічнай альтэрнатывай аднаразовым пакетам, а зроблены на ёй беларускамоўны надпіс будзе ўплываць на фарміраванне станоўчых эмоцый.

У залежнасці ад кантэксту надпісы могуць быць у выглядзе слоганаў, лаканічных паветаў, быць жартаўлівымі (іранічнымі) або выражаць беларускую нацыянальную ідэнтычнасць.

Мэта работы накіравана на даследаванне зместу беларускамоўных надпісаў, а ідэя выкарыстання падобных надпісаў на торбах, на нашу думку, вельмі актуальная для захавання і папулярнага беларускай мовы.

Намі былі прааналізаваны наступныя беларускамоўны надпісы на торбах і вызначана іх экстралінгвістычная інфармацыя:

1. *Азбука беларускага арнаменту: агонь, багацце, вясна, душа, жыццё, зямля, краса, маладосць, насенне, продкі, росквіт, сонца, сям’я, ураджай, чысціня, энергія* (агульныя назойнікі; торба з прынтам “Азбука беларускага арнаменту” чорнага колеру, якая змяшчае 16 сімвалаў з беларускіх народных арнаментаваных узораў з агульнымі значэннямі, якія ўзяты з сайта <http://ornaments.shuma.by/>) [1].

2. *Багач* (агульны назойнік; Багач – свята, прымеркаванае да заканчэння збору ўраджаю. Сімвалам свята лічыцца васковая свечка ў лубцы з жытам, што прыносіць у дом багацце і шчасце. Абрад скіраваны на захаванне дабрабыту, ураджайнасці, сямейнага ладу. Захавалася толькі адно апісанне свята, зробленае на тэрыторыі Ігуменскага павета Адамам Багдановічам, бацькам знакамітага паэта, у канцы XIX ст.).

3. *“Кожны чалавек носіць сваё неба з сабой”* (У. Караткевіч) (просты двухсастаўны сказ; радкі з апавесці Уладзіміра Караткевіча “Ладдзя распачы”).

4. *Па-за кадрам: ад гісторыі сям’і да гісторыі супольнасці*. (Супольнасць – адзінства, непарыўнасць).

5. *Сёмуха* (уласная назва; Сёмуха, Зялёныя святкі – менавіта так называюць беларусы свята Тройцы. Гэты дзень з’яўляецца адным з самых важных святаў праваслаўнага календара. Адзначаецца ён на 50-ы дзень пасля Вялікадня).

6. *Спас* (уласная назва; Яблычны Спас – старажытнае земляробчае свята, звязанае з высяваннем пладоў. Адзначаецца 19 жніўня. У хрысціянскай традыцыі Яблычны Спас азначае свята Праабражэння Гасподняга).

7. *Нясу каханне* (няпоўны сказ, каханне – сардэчнае пачуццё).

8. “*Ў нескладовае*” (Літара «Ў» – 22-я літара беларускага алфавіта, адметны сімвал нашай мовы, які вызначае яе непаўторнасць. У г. Полацку 7 верасня 2003 года быў устаноўлены помнік літары «Ў»).

9. *Усеагульная млявасць і абыякавасць да жыцця* (народнае выслоўе).

10. *Душой я вольны чалавек, і гэтакім буду цэлы век!* (Я. Купала). (няпоўны двухсастаўны сказ; радкі з верша Янкі Купалы “Песня вольнага чалавека”).

11. *Рабі, як не робіць ніхто.* (У. Караткевіч) (пэўна-асабовы сказ; радкі “Рабі нечаканае, рабі, як не бывае, рабі, як не робіць ніхто, – і тады пераможаш...” з аповесці Уладзіміра Караткевіча “Ладдзя распачы”).

12. *Роднае балота* (простае, іменнае словазлучэнне; “Роднае балота” – як часта мы так кажам пра свае мясціны. Але балоты – гэта не толькі “лёгкія Еўропы”, але і адзін з найважнейшых культурных кодаў нашага народа).

Дадзены спіс не з’яўляецца вычарпальным, а наша даследаванне ў гэтым накірунку працягваецца. Такім чынам, мы прыйшлі да вываду, што надпісы на торбах зроблены ў адпаведнасці з арфаграфічнымі і пунктуацыйнымі нормамі сучаснай беларускай літаратурнай мовы, яны не толькі адлюстроўваюць розныя бакі жыцця нашага народа, але і садзейнічаюць засваенню і распаўсюджванню беларускай мовы.

Важна, каб надпісы былі не толькі прыгожымі, але і зразумелымі для шырокай аўдыторыі, уключаючы турыстаў, якія жадаюць пазнаёміцца з беларускай культурай.

Літаратура:

1. Беларускія народныя тарнаментаваныя ўзоры [Электронны рэсурс] – URL: <http://ornaments.shuma.by/> (дата звароту: 16.10.2025).

2. Тлумачальны слоўнік беларускай літаратурнай мовы: больш за 65 000 слоў : у 2 т. / Нац. акад. навук Беларусі, Цэнтр даслед. беларус. культуры, мовы і літ., Ін-т мовазнаўства ім. Я. Коласа ; уклад. І. Л. Капылоў і інш.; пад рэд. І. Л. Капылова. – Мінск : Беларуская навука, 2022. – 487 с.

СЭНСАЎТВАРАЛЬНАЯ АКТЫЎНАСЦЬ КАМΠΑНЕНТАЎ ФРАЗЕЛАГІЗМА

Грынашкевіч К. Р.

Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы
г. Гродна, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – к. філал. н., дац. *Маршэўская В. В.*

Роля кампанентаў у фарміраванні фразеалагічнага значэння неаднаразова закраналася ў працах фразеалагаў В. А. Лебядзінскай, А. М. Меляровіч, Ю. А. Гвоздарова, У. П. Жукава, І. Я. Лепешава, В. А. Ляшчынскай і інш.